

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

נדריים דף מ.

האם מעיינות דלהלן מטהרים בזוחלין¹ או לא?

שאר הנהרות ³ , נהרות מכזבין	פרת בימי תשרי ²	
אין מטהרים	מטהרים	לרב, לאבוה דשמואל, לשמואל במימרא א' ⁴
מטהרים	מטהרים	לשמואל: "נהרא מכיפיה מתבריך" ⁵

נדריים דף מ:

למאן דחייש לרבו הנוטפין על הזוחלין, מה הדין לטבול בנהר דלהלן?
[ר"ן ד"ה מיהו ודף מא. ד"ה אבל].

בצדדיו שהשתנה ע"י הריבוי	באמצעותו שלא נשתנה ע"י הריבוי	
אסור	מותר ⁶	לאיכא מ"ד - הראב"ד
אסור (אפי' בגומת המעיין)	בגומת המעיין: מותר במשך הנהר: אסור	לרמב"ם

¹ פ"י, עיקר הדין הוא שנהרות - דהיינו מים הנובעים מהאדמה - מטהרים אפי' כשהם זוחלין, ואז גם אין צריך שיעור של מקוה מ' סאה, ואילו מי גשמים מטהרים באשבורן (-בשבר, דהיינו שבר באדמה שנעשה כמין בור והמים נאספים ונקווים שם) אבל אין מי גשמים מטהרים בזוחלין. (אכן נהרות ק"ו שמטהרים באשבורן). והנידון דלהלן הוא, האם יש לחוש שמא רבו הנוטפים (-מי גשמים) על הזוחלין (-על המים הבאים ממקור המעיין) - וגם המעיין לא יטהר בזוחלין ובכל שהוא, אלא רק באשבורן ובמ' סאה.

² נקטה הגמ' נהר זה לדוגמא לנהר וזמן שבו אין לחוש שמא ירבו הנוטפים על הזוחלין, דימי תשרי הם לא זמן של גשמים ולא זמן של הפשרת שלגים, ואז בודאי מה שיש בנהר הוא רק המים שהוא מקבל ממקורו - דהיינו ממקור נביעתו, ולכך מטהר בזוחלין כדינו.

³ היינו באופן שיש לנו ספק בהם שמא רבו בהם הנוטפין על הזוחלין. וכן נהרות המכזבין אפי' לעיתים רחוקות, מלבד המכזבין מחמת טענה כגון שבאו שם הרבה מאוד בני אדם או בשני בצורת - שאז הם כשרין למי שבקי בהם שאין בהם ריבוי של נוטפין על הזוחלין.

⁴ כן מבואר מהמימרות שהם אמרו, דרב אמר "מטרא במערבא (-א"י) סהדא רבה פרת", כלומר כשירוד גשם בא"י פרת גודל ומתרבה ומעיד על זה. ומזה חזינן שס"ל שע"י ריבוי הגשמים מתרבה ומתגדל הנהר, וא"כ יש לאסור לטבול בו בזמן כזה בזוחלין, כיון שרבים הנוטפין על הזוחלין. (וזו כוונת רב במימרא זו לפסוק את הדין הזה). וכן מתבאר מהמעשה שהיה נוהג אבוה דשמואל לעשות לבנותיו מקואות בימי ניסן ושלא יטבלו בנהר משום שאז יש הרבה מי גשמים שנוספים לנהר וכן מתחילה אז עת הפשרת השלגים ורבים הנוטפים על הזוחלין ולכן היה עושה להם מקואות. וכן ס"ל לשמואל במימרא אחת שאמר "אין המים מטהרין בזוחלין אלא פרת ביומי תשרי" - שאז אין לחוש שמא ירבו הנוטפין, ומבואר שבשאר זמנים יש לחוש שמא רבו נוטפים על הזוחלין. [ובזה חולק שמואל על עצמו שאמר כלל ש"נהר מכיפיה מתבריך", (ע' פירושו בהערה הבאה)].

⁵ פ"י, הנהר מתברך מסלעו - דהיינו מקורו, והגם שאנו רואים שכשירודים גשמים הנהרות גדלים, מ"מ עיקר ריבויים הוא ממקורם כדאיתא בתענית (דף כה:): "אין לך כל טפח וטפח שירוד מלמעלה שאין תהום עולה לקראתו טפחיים", ולכך נמצא שלעולם זוחלין רבים על הנוטפין.

⁶ ולדעתו כך מפרשים את המשנה במקואות (פ"ה מ"ג), מעיין שהיה מושך מעט כנדל שהוא שרץ קטן והמשיכו עכשיו בשטף, אם אינו נמשך אלא באותו מקום שהיה מהלך בו מתחילתו - הרי הוא כמות שהיה ומותר לטבול בו. ואם לא היה נמשך כלל ורבה עליו והמשיכו, שני דינין יש בו, דבמקום שלא היה מהלך מתחלתו - שוה למקוה שצריך אשבורן, וה"ה שאין מטבילין בו בכל שהוא. ובמקום שהיה עומד מתחלתו שוה למעיין להטביל בו בכל שהוא ומטהר בזוחלין. ואם רבו הזוחלין על הנוטפין (ההיפך מנידון השאלה הנ"ל), בזה אפשר לטבול אפי' במקום שהתרבה הרבה לצדדים.